Intervisie 20 nov 2025

Is gezonde leefstijl een morele plicht?

Sabine Käyser vertelt de aanleiding voor bovenstaand dilemma:

De aanleiding was een obese jonge patiënte die ik op mijn spreekuur zag voor knieklachten. In eerste instantie zei zij gemotiveerd te zijn voor een gezondere leefstijl. Echter, toen ik -na uitgebreide anamnese- meerdere opties voor leefstijl verbetering aandroeg, behoorde geen van de opties tot haar mogelijkheden: ze had daar geen tijd voor. (En toen vroeg ik mij af: is een gezonde leefstijl -een beetje je best doen voor jezelf en de maatschappij- een morele plicht?)

In Medisch contact afgelopen week: vaccineren beschermt tegen HVZ. We weten dat HVZ de gezondheidszorg veel geld kost: is vaccineren dan ook een morele plicht? Die vraag werd eerder dit jaar actueel toen de co-assistent Max Muijtjens overleed aan de mazelen, die hij kreeg door iemand die zich niet had laten vaccineren.

Individuele keuzes in leefstijl hebben weerslag op maatschappij.
Zorgkosten stijgen arbeidsproductiviteit neemt af, kosten 2024 113,5 miljard per jaar.
Hoogste kosten vanaf 64 jaar, mn med specialistische zorg.
Top 10 zorgkosten: dementie, verst beperking, gebitsafwijk, coronaire hartziekten, schizofrenie, beroerte.

Groepjes;
Morele plicht ligt mn bij overheid, maar dokters hebben ook invloed in hun buurt, gemeente, bij hun patiënten.
Morele plicht voor individu: waar ligt grens van gezonde leefstijl, bovendien veel mensen hebben onvoldoende gezondheidsvaardigheden, en niet altijd een keuze in leefstijl.
Als burger kun je bijdragen aan sociale cohesie, hulp aan buren, zinvol leven etc.

Heeft HVH morele plicht? Stampij maken in 2e kamer, gezondheidswinst altijd onderdeel v politieke projecten.
Overheid heeft plicht om burger te beschermen, dokter heeft plicht om gezondheid te bevorderen. De kiezer bepaalt uiteindelijk indirect beleid v overheid.
Discussie over online voorschrijven medicatie, GLP1 agonisten buiten vergoedingsregels, metformine bij obesitas.

John Stuart Mill: zo lang een ander er geen schade v ondervindt, mag ik doen en zeggen wat ik wil.
John Rawls: kind heeft recht op basisbehoeften, onafh v overtuiging v ouders.

Pleidooi v Sabine om op basisschool gezonde leefstijl aan te leren.

Argumenten vóór morele plicht:

- solidariteit in zorgstelsel
- Voor anderne kunnen zorgen
- Minder ziekte verzuim en hogere productiviteit

Argumenten tegen:

- Inidividuele keuze
- Negeren maatsch factoren (SES, gezondheidsvaardigheden)
- Leidt tot stigmatisering